

[Udenrigsministeren.]

og ret, så er det naturligt, at disse lande i fællesskab undersøger mulighederne for indenfor De Forenede Nationers rammer at opbygge et regionalt samarbejde om gensidig hjælp i tilfælde af angreb, og ikke mindst et samarbejde om en forsvarsordning, der kan tjene til at hindre, at angreb på vore lande overhovedet finder sted.

Der har mellem de nordiske landes regeringer været enighed om, at dette problem burde tages op til undersøgelse. En sådan undersøgelse måtte gå ud på at klarlægge dels en række tekniske spørgsmål om de militære og forsyningsmæssige muligheder og forudsætninger for en samvirken og dels den politiske side af sagen, det vil sige spørgsmålet om, hvorvidt landene kan enes om en nordisk unionsforhold til andre magter og magtgrupperinger.

Disse spørgsmål er blevet undersøgt og drøftet.

Da jeg den 16. juni 1948 i Stockholm havde en længere samtale med min svenske og min norske kollega, drøftede vi mulighederne for at iværksætte en fælles dansk-norsk-svensk undersøgelse om et militært samarbejde på visse begrænsede områder, muligheder, der allerede blev berørt i en samtale mellem de tre udenrigsministre måneden før. Spørgsmålet blev igen taget op ved det nordiske udenrigsministermøde i Stockholm den 8. og 9. september 1948. Der var på grund af de tre landes forskellige forsvarspolitiske stilling en vis divergens i synet på de sikkerhedspolitiske problemer, ligesom den kendsgerning, at de nordiske lande oplevede krigen på hver sin måde, bevirkede, at man i de tre lande vurderede udenrigspolitiske kendsgerninger og muligheder forskelligt. Men vi var dog enige om at henstille til vore regeringer, at der i de tre lande blev udpeget sagkyndige til at foretage en undersøgelse af de militære og forsyningsmæssige muligheder for et samarbejde, dels under den forudsætning at der tilvejebragtes et nordisk forsvarsforbund, og dels under den forudsætning at der blev etableret en militær samvirken i fremtid uden indgåelse af et forsvarsforbund.

I henhold til vedtagelse på de tre forsvarsministres møde i Oslo midt i oktober blev der nedsat en skandinavisk sagkyndig forsvarskomiteé, der kom til at bestå af fire civile og militære repræsentanter for hvert af de tre lande, bistået af en række officerer og andre sagkyndige. Komiteens opgave, der i hovedsagen var blevet fast-

lagt på udenrigsministermødet i Stockholm, blev i Oslo nærmere præciseret af de tre forsvarsministre. Under møder i Saltsjöbaden ved Stockholm, Hornbæk og på Holmenkollen ved Oslo er der af komiteen blevet foretaget en dybtgående undersøgelse.

Resultatet af disse overvejelser kan kort gengives således, at de nordiske landes forsvarsmuligheder væsentligt vil øges ved en fælles militær optræden, når den er forberedt i fred indenfor et forsvarsforbund, men tillige, at tilførsler udefra af vigtige råstoffer og hjælpestoffer er nødvendige, da de nordiske lande i så henseende heller ikke tilsammen råder over tilstrækkelige midler og hjælpelkilder til, at de kan blive selvforsynende. Det blev desuden betonet, at Danmarks og Norges forsvar hurtigt måtte forstærkes og Sveriges forsvar opretholdes og moderniseres; det vil stå alle klart, at en forholdsvis hurtig styrkelse af det danske forsvar ikke kan foregå, uden at vi får våben udefra.

Da det forekom os, at det måtte være ønskeligt så hurtigt som muligt at tilvejebringe klarhed over mulighederne for at nå frem til en fælles konklusion, blev det på forslag af den danske statsminister aftalt, at de tre statsministre skulle mødes til jubilæet i Uddevalla den 17.—18. december 1948. Her blev så tanken om at tilstræbe et skandinavisk forsvarsforbund drøftet.

Interessen for at få undersøgelsen af dette problem fremskyndet blev imidlertid stærkt forøget, da Norge og Danmark blev bekendt med, at disse to lande kunne blive stillet overfor spørgsmålet om, hvorledes de ville stille sig til en indbydelse til at deltage i forhandlinger om en Atlantunion. Det havde i Uddevalla været tanken, at de skandinaviske udenrigsministre i en nær fremtid skulle have været samlet til et møde og prøve at udforme en tekst. Resultatet blev imidlertid, at de skandinaviske landes stats-, udenrigs- og forsvarsministre på norsk initiativ mødtes i Karlstad den 5. og 6. januar 1949.

På Karlstadmødet skabtes der ved indrømmelser fra svensk og norsk side forudsætningerne for de videre forhandlinger. Det viste sig, at der faktisk bestod en mulighed for at nå frem til et forpligtende skandinavisk forsvarsforbund byggende på militær solidaritet i forsvaret af det skandinaviske område og iøvrigt hvilende på den forudsætning, at intet af de tre lande sluttede sig til den Atlanterhavsunion, der er under forberedelse.

De svenske ministre var villige til uden hensyn til, at det norske og danske forsvar